

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi taimiaineistolain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi taimiaineistolakia. Lakiin lisättäisiin perussäännökset markkinoitavien puutarhakasvien taimiaineiston lajikeluettelosta ja luetteloon hyväksymisen edellytyksistä. Lisäksi lakiin lisättäisiin säännökset taimiaineiston näytteiden tutkimuksia tekevästä laboratorioista ja laboratorioita koskevista vaatimuksista. Ehdotetulla muutoksella toteutettaisiin välttämättömät muutokset lain saattamiseksi ajan tasalle Euroopan unionin lainsäädännön kanssa ja luotaisiin puitteet sille, että unionin lainsäädännön vaatimukset saataisiin kattavasti täytetyiksi.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Esityksessä taimiaineistolakiin (1205/1994) ehdotetaan lisättäväksi säännökset, joilla tehdään mahdolliseksi neuvoston direktiiviin 2008/90/EY ja kolmen teknisiä vaatimuksia koskevan komission täytäntöönpanodirektiivin täytäntöönpano Suomessa. Komission direktiivit ovat 2014/96/EU (merkitseminen ja pakkaaminen), 2014/97/EU (lajikkeiden rekisteröinti) ja 2014/98/EU (tuotantovaatimukset). Komission direktiivit on annettu hedelmäntuotantoon tarkoitettujen hedelmäkasvien ja niiden lisäysaineiston pitämisestä kaupan annetun neuvoston direktiivin mukaisessa komitologiamenettelyssä. Komission direktiiveissä säädetään yksityiskohtaiset hedelmäkasvien merkitsemistä ja pakkaamista, lajikeluetteloa sekä terveys- ja laatuvaatimuksia koskevat säännökset. Komission direktiivien säännökset on saatettava kansallisesti voimaan viimeistään joulukuun 2016 loppuun mennessä.

2 Nykytila

2.1 Kansallinen lainsäädäntö

Taimiaineistolaki (1205/1994) koskee puutarhakasvien taimiaineiston tuotantoa, markkinointia ja maahantuontia. Lailla on saatettu voimaan Euroopan unionin taimiaineistoa koskevien direktiivien säännökset. Puutarhakasvien taimiaineistolla tarkoitetaan hedelmäpuiden ja marja-, koriste- ja vihanneskasvien taimia ja muuta lisäysaineistoa, ei kuitenkaan vihanneskasvien siemeniä. Elintarviketurvallisuusvirasto valvoo lain noudattamista käyttäen apunaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia. Lakiin on sen voimaantulon jälkeen tehty vain vähäisiä muutoksia.

Lainsäädännön tarkoituksena on varmistaa, että markkinoilla on vain sellaisia hedelmäpuiden, marja-, koriste- ja vihanneskasvien taimia, jotka täyttävät asetetut vaatimukset ja ovat merkitty taimitodistuksella. Hedelmä- ja marjakasveja sekä koristekasveja saa tuottaa ja markkinoida vähimmäislaatuvaatimukset täyttävänä aineistona tai virallisesti varmennetun tuotannon vaatimukset täyttävänä. Varmennetulle taimituotannolle on asetettu lisävaatimuksia vähimmäislaatuvaatimusten lisäksi.

Vain rekisteröitynyt taimiaineiston toimittaja saa tuottaa, markkinoida, varastoida ja maahantuoda taimiaineistoa. Taimiaineiston toimittajan tulee varmistaa, että hänen markkinoimansa taimiaineisto täyttää asetetut vaatimukset. Laki ei koske vähäistä markkinointia, jota ei harjoiteta ammattimaisesti. Taimiaineistolain tarkoittaman puutarhakasvien taimiaineiston on täytettävä myös kasvinterveyden suojelemisesta annetun lain (702/2003) asettamat vaatimukset. Molempien lakien tarkoituksena on kasvien suojeleminen kasvintuhoojilta.

Pääosa Suomessa tuotetusta taimiaineistosta on vähimmäislaatuvaatimukset täyttävää aineistoa. Meillä on myös varmennettua tuotantoa, jossa on noudatettava tuotannon laadunvarmistukselle ja aineiston tuottajalle asetettuja erityisvaatimuksia. Varmennetun tuotannon ylintä taimiluokkaa, jonka tuotannolle on kaikkein tiukimmat vaatimukset, tuottaa Suomessa ainoana Luonnonvarakeskus.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksilla on annettu tarkemmat säännökset sekä vähimmäislaatuvaatimuksista että varmennetusta tuotannosta sen mukaan kuin taimiaineistoa koskevat Euroopan unionin direktiiveissä ja kansallisesti edellytetään.

Maa- ja metsätalousministeriön päätöksessä vihanneskasvien taimiaineiston tuottamisesta ja markkinoimisesta (41/1996) sekä maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa hedelmä- ja marjakasvien taimiaineiston tuottamisesta, markkinoimisesta ja maahantuonnista (5/10) luetellaan ne 45 vihanneskasvilajia sekä 26 hedelmä- ja marjakasvien sukua tai lajia, joita kyseiset säädökset koskevat. Näissä säädöksissä annetaan tarkemmat määräykset muun muassa siitä, miten toimittajan on järjestettävä laadunvarmistuksensa, mitä vähimmäisvaatimuksia asetetaan taimiaineiston perinnölliselle laadulle ja muulle laadulle, luetellaan laatuun vaikuttavat kasvin-tuhoojat, joita taimiaineistossa ei saa esiintyä, ja asetetaan taimiaineistolle muita terveysta-aimuksia, sekä säädetään taimiaineistosta annettavista tiedoista.

Varmennetusta lisäys- ja taimiaineistoista annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus (9/2006) koskee Elintarviketurvallisuusviraston valvonnassa Suomessa tuotettua säädettyjä vaatimuksia täyttävää taimiaineistoa. Asetus koskee hedelmä- ja marjakasvien sekä kaksi- ja monivuotisten koristekasvien varmennettua taimiaineiston tuotantoa. Tarkoituksena on taata korkealaatuisen ja Suomen ilmastoon sopivan taimiaineiston saatavuus.

Markkinoitava hedelmä- ja marjakasvilajike voidaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksen 5/10 liitteen 3 mukaisesti hyväksyä kasvilajikeluetteluun, jos siitä on *virallinen kuvaus* ja se täyttää tietyt virallisesti hyväksytyt vaatimukset. Virallisen kuvauksen vaatimuksena on lajikkeen aitoutta kuvaavat DUS-testaukset (erottuvuuden, yhtenäisyyden ja pysyvyyden testaus), jotka voidaan tehdä joko Suomessa tai muussa EU:n jäsenmaassa. Käytännössä Suomessa ei ole tehty DUS-testauksia, vaan testit teetetään toisissa EU-maissa sijaitsevilla laitoksilla. Lajike voidaan hyväksyä kasvilajikeluetteluun myös, jos siitä on markkinoitu Suomessa ennen 30.9.2012 edellyttäen, että lajikkeelle on olemassa *virallisesti tunnustettu kuvaus*. Hedelmä- ja marjakasvilajikkeiden kuvausten virallisesta tunnustamisesta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (13/12) mukaan Suomessa markkinoitaville lajikkeille, joilla ei ole varsinaista merkitystä kaupallisen viljelytuotannon kannalta tai lajikkeille, joita on markkinoitu Suomessa tai muussa EU:n jäsenmaassa ennen 30.9.2012, voidaan tehdä *virallisesti tunnustettu kuvaus*, jossa lajikkeen erottuvuus, yhtenäisyys ja pysyvyys kuvataan. Virallisesti tunnustettu kuvaus kuvaa lajiketta pääasiassa CPVO:n tai UPOV:n testausprotokollien sisältämien ryhmittelevien ominaisuuksien mukaan eikä siihen vaadita viljelykoetta.

Maa- ja metsätalousministeriön asetus koristekasvien taimiaineiston tuottamisesta ja markkinoimisesta (96/2000) kattaa kaikki koristekasvien suvut ja lajit. Lisäksi toimittajan laadunvarmistukselle asetetaan huomattavasti väljemmät vaatimukset kuin muiden kasvien taimiaineistoja koskevissa säädöksissä.

2.2 Käytäntö

Tällä hetkellä Luonnonvarakeskus testaa tai testauttaa ylläpitämistään ja tuottamistaan varmennetun tuotannon ydinkasveista ja ydinkasviedokkaista taimiaineistolainsäädännön mukaiset kasvintuhoojat. Tehtyjen testien perusteella valvontaviranomainen hyväksyy ydinkasvit tuotantoon. Testimenetelmät hyväksytään osana tuotantopaikkakohtaisia menettelyohjeita. Kaikki viranomaisten ottamat näytteet tutkitaan joko Elintarviketurvallisuusvirastossa tai toisen jäsenvaltion virallisessa laboratoriossa. Joissain tapauksissa Luonnonvarakeskus myös teettää kasvintuhoojatestejä muiden jäsenvaltioiden virallisissa laboratorioissa. Kasvintuhoojia testaavia yksityisiä laboratorioita ei tiettävästi ole Suomessa.

Taimiaineiston vähimmäislaatuvaatimusten täyttämistä toimija valvoo omavalvontana ja viranomainen valvoo toimintaa. Näytteiden tutkiminen on järjestettävä Elintarviketurvallisuusviraston hyväksymällä tavalla.

Taimiaineistolain 3 a §:n mukaiseen toimijarekisteriin on rekisteröity 1017 toimijaa. Niistä ydinkasvien ylläpitäjiä ja valiotaimien tuottajia on vain yksi, joka on Luonnonvarakeskuksen Laukaan toimipiste. Varmennettujen käyttötaimien tuottajia on neljä. Lisäksi testattujen käyttötaimien tuottajia on rekisterissä yksi, jolla ei kuitenkaan tällä hetkellä ole tuotantoa.

2.3 EU:n lainsäädäntö

Euroopan unionissa on vuonna 2014 annettu kolme komission täytäntöönpanodirektiiviä, joiden noudattamista koskevat säännökset on kansallisesti saatettava voimaan viimeistään 31.12.2016. Direktiivit annettiin neuvoston direktiivin hedelmäntuotantoon tarkoitettujen hedelmäkasvien ja niiden lisäysaineiston pitämisestä kaupan (2008/90/EY) nojalla.

Komission täytäntöönpanodirektiivit ovat:

- komission täytäntöönpanodirektiivi 2014/96/EU neuvoston direktiivin 2008/90/EY soveltamisalaan kuuluvien hedelmäntuotantoon tarkoitettujen hedelmäkasvien ja niiden lisäysaineiston merkitsemistä, sulkemista ja pakkaamista koskevista vaatimuksista (merkitseminen ja pakkaaminen),
- komission täytäntöönpanodirektiivi 2014/97/EU neuvoston direktiivin 2008/90/EY täytäntöönpanosta siltä osin kuin on kyse toimittajien ja lajikkeiden rekisteröinnistä sekä yleisestä lajikeluettelosta (lajikkeiden rekisteröinti),
- komission täytäntöönpanodirektiivi 2014/98/EU neuvoston direktiivin 2008/90/EY täytäntöönpanosta siltä osin kuin on kyse direktiivin I liitteessä tarkoitettuja hedelmäkasvisukuihin ja -lajeihin kuuluvia kasveja koskevista erityisvaatimuksista, toimittajiin sovellettavista erityisvaatimuksista ja virallisia tarkastuksia koskevista yksityiskohtaisista säännöistä (tuotanto-vaatimukset).

Edellä mainittuja komission direktiivejä sovelletaan vuoden 2017 alusta alkaen. Vaikka neuvoston direktiivi 2008/90/EY on tullut sovellettavaksi 30.9.2012, on vain Suomessa markkinoitavalle aineistolle siirtymäaika 31.12.2018 sallittu, jos aineisto on merkitty viittaamalla tähän direktiiviin. Komission direktiiveissä on vastaavasti siirtymäaikaa Suomen alueella markkinoitavalle aineistolle 31.12.2022 saakka, jos tänä siirtymäaikana myytävä taimiaineisto yksilöidään viittaamalla direktiivin siirtymäaikaa koskevaan artiklaan aineiston etiketissä ja asiakirjassa.

Hedelmäntuotantoon tarkoitettujen hedelmäkasvien taimien ja niiden lisäysaineiston pitämisestä kaupan annettun neuvoston direktiivin (2008/90/EY) liitteessä I luetelluista 23 lajista Suomessa viljellään pääasiassa herukkaa, kirsikkaa, luumua, mansikkaa, omenaa, päärynää, vadelmaa, karviaista ja pensasmustikkaa. Direktiivien säännökset eivät koske taimiaineiston vientiä kolmansiin maihin. Ammattimaisten toimijoiden pitää rekisteröityä ja rekisteröinnin edellytyksenä on, että taimiaineiston toimittaja varmistaa, että hänen markkinoimansa taimiaineisto täyttää direktiivien vaatimukset. Direktiivi antaa jäsenvaltioille eräiltä osin mahdollisuuden helpotuksiin silloin kun kyse on vähäisestä paikallista myynnistä suoraan kuluttajille.

Komission täytäntöönpanodirektiivien 2014/96/EU, 2014/97/EU ja 2014/98/EU mukaan tuottaja itse järjestää tuotannon laadunvarmistuksen ja viranomainen valvoo toimintaa. Varmennettun tuotannon osalta viranomaisvalvonta (varmentaminen) ulottuu tuotantoketjun eri vaiheisiin ja tarkastusten tiheydestä säädetään direktiiveissä, kun taas vähimmäisvaatimukset täyttävässä tuotannossa viranomainen käy tarkastamassa toimijan ja tuotantopaikan sen hetkisen tilanteen kansallisesti määritettävällä tiheydellä. Vähimmäisvaatimusten laadunvarmistuksen järjestä-

mistä varten on toimijan selvitettävä tuotantomenetelmän kriittiset kohdat sekä järjestettävä menettely laadun varmentamiseksi. Vähimmäisvaatimukset täyttävässä tuotannossa näytteiden tutkimuksiin käytettävästä laboratorion ei säädetä direktiiveissä, vaan näytteiden analysointi voidaan järjestää kansallisten vaatimusten mukaisesti. Varmennetun tuotannon näytteet tulee testata viranomaisen hyväksymässä laboratoriossa.

Direktiivien mukaan jäsenmaiden on varmistettava, että tuotanto vastaa vaatimuksia. Tuotannon järjestämisestä on komission direktiiveissä annettu taimiluokka- ja kasvilaji- tai sukuryhmittäin tuotanto-ohjelmat, joissa määrätään muun muassa tuotannon olosuhteita, terveysvaatimuksia ja perinnöllistä laatua koskevista vaatimuksista (taimiaineiston laatuvaatimukset) sekä toimittajan laatimasta asiakirjasta, joka on liitettävä taimiaineistoon sitä markkinoitaessa (taimitodistus).

Laboratorioista ja näytteiden tutkimisesta säädetään hedelmäkasveja koskevan komission täytäntöönpanodirektiivin lisäksi vihannesten taimia koskevassa neuvoston direktiivissä vuodelta 2008, joka edellyttää virallisen toimielimen hyväksyntää laboratorioille. Koristekasveja koskeva direktiivi vuodelta 1998 edellyttää asianmukaisia laitteita ja asiantuntemusta laboratorioilta.

Unionissa on aiemmin annettu puutarhakasvien taimiaineiston vaatimuksia koskevia edelleen voimassa olevia säännöksiä seuraavasti:

-komission direktiivi 93/48/ETY sellaiset vaatimukset määrittelevien liiteluetteloiden laatimisesta, jotka hedelmäntuotantoon tarkoitettujen hedelmäkasvien taimien ja niiden lisäysaineiston on neuvoston direktiivin 92/34/ETY 4 artiklan mukaisesti täytettävä,

-komission direktiivi 93/64/ETY hedelmäntuotantoon tarkoitettujen hedelmäkasvien ja niiden lisäysaineiston pitämisestä kaupan annettussa neuvoston direktiivissä 92/34/ETY säädettyjen toimittajien ja laitosten valvonnan ja tarkastuksen soveltamista koskevien toimenpiteiden käyttöönotosta,

-komission direktiivi 93/79/ETY lisätoimenpiteistä toimittajien neuvoston direktiivin 92/34/ETY mukaisesti ylläpitämien hedelmäkasvien ja niiden lisäysaineiston lajikeluetteloiden soveltamiseksi,

-neuvoston direktiivi 98/56/EY koristekasvien lisäysaineiston pitämisestä kaupan,

-komissio direktiivi 93/61/ETY sellaiset vaatimukset, jotka vihannesten lisäys- ja taimiaineiston, siemeniä lukuun ottamatta, on neuvoston direktiivin 2008/27/EY (kodifioitu) mukaisesti täytettävä, määrittelevien liiteluetteloiden laatimisesta.

3 Nykytilan arviointi

Hedelmäkasveja koskevat komission täytäntöönpanodirektiivit vuodelta 2014 säätävät lajikeluettelon perustamisesta ja kasveja, toimijoita ja tarkastuksia koskevista yksityiskohtaisista vaatimuksista. Lajikeluetteloja, lajikeluetteloon hyväksymisen edellytyksiä sekä lajikkeiden vaatimustenmukaisuuden selvittämistä koskevat säännökset puuttuvat taimiaineistolaista, samoin kuin näytteiden tutkimuksia tekeviä laboratorioita koskevat vaatimukset. Lakiin tarvittaisiin yksittäisiä säännöslisäyksiä sekä asetuksenantovaltuudet tarkempiin säännöksiin. Direktiivien yksityiskohtaisten teknisten säännösten täytäntöönpano olisi tarkoituksenmukaisinta toteuttaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Säännökset olisi saatettava kansallisesti voimaan viimeistään 31.12.2016 ja säännöksiä sovellettaisiin 1.1.2017 alkaen. Koristekasvien

osalta luetteloa koskevia vaatimuksia ei toistaiseksi ole. Vihanneskasvien lajikkeista pidetään luetteloa siemenkauppalaan 5 §:n mukaisesti.

4 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi taimiaineistolakiin perussäännökset ja puitteet hedelmäkasvien ja niiden lisäysaineistoa koskevien direktiivien panemiseksi täytäntöön. Asiallisesti järjestelmä säilyisi ennallaan ja ehdotetut muutokset koskisivat lain täydentämistä vastaamaan direktiiveissä säädettyjä vaatimuksia.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi kasvilajikeluettelosta, johon merkittäisiin kaupan pidettävät lajikkeet. Elintarviketurvallisuusvirasto hyväksyisi lajikkeen lajikeluetteloon edellyttäen, että se täyttää EU:n taimiaineistolainsäädännössä tai kansallisesti säädetyt vaatimukset. Luetteloon merkitsemisen perusteet voivat käytännössä poiketa toisistaan sen suhteen, onko kyseessä kokonaan uusi lajike tai niin sanottu vanha lajike vai toisessa jäsenvaltiossa hyväksytty lajike. Unionin taimiaineistolainsäädännön mukaisesti vanhoille lajikkeille säädettäisiin kevyemmät vaatimukset kuin uusille lajikkeille. Lisäksi laissa säädettäisiin direktiivin edellyttämien näyttöjen tutkimuksia tekevästä tutkimuslaboratorioista. Lakiehdotukseen sisältyisi valtuussäännökset antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella tarkemmat säännökset lakiin sisältyvistä säännöksistä.

5 Esityksen vaikutukset

5.1 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Unionin lainsäädännön mukaan jäsenvaltion on pidettävä ja päivitettävä rekisteriä lajikkeista. Esityksen mukaan hedelmäkasvien lajikeluetteloon hyväksymisestä ja merkitsemisestä vastaava viranomainen olisi Elintarviketurvallisuusvirasto, joka pitää jo nykyään luetteloa kasvinjalostajanoikeuden saaneista lajikkeista sekä siemenkauppalaan mukaisista viljelykasvien lajikkeista.

Uusien lajikkeiden osalta kasvilajikeluetteloon hyväksymisen edellytyksenä tulisi olemaan lajikkeen yhteneväisyyttä, pysyvyyttä ja erotettavuutta kuvaava DUS-testaus (viljelykokeet). Suomessa ei ole tehty viranomaisen toimesta taimiaineiston hedelmä- ja marjakasvilajikkeiden DUS-testauksia. Lajikkeiden DUS-testaus voidaan jatkossakin teettää toisen jäsenvaltion viranomaisen hyväksymällä taholla.

Koska kasvinterveyslain mukaiset kasvituhoojien laboratorioanalyysit voidaan jo nykyään antaa hyväksytyjen laboratorioiden tehtäväksi, ei ehdotus tältä osin lisäisi Elintarviketurvallisuusviraston tehtäviä laboratorioiden hyväksyjänä, valvojana ja rekisterinpitäjänä.

Elintarviketurvallisuusvirasto suorittaa jatkossakin virallisten taimiaineistonnäytteiden tutkimukset.

Virastolle esitetään lisäksi mahdollisuutta hyväksyä muita laboratorioita tutkimaan viranomaisnäytteitä ja omavalvontanäytteitä taimiaineistolainsäädännön erikseen säätämien tuhoojien osalta. Laboratoriot, joissa testataan unionin taimiaineistolainsäädännön edellyttämiä näytteitä, olisi oltava Elintarviketurvallisuusviraston hyväksymiä. Taimiaineiston toimijarekisterissä on tällä hetkellä 1017 toimijaa, joista varmennetun tuotannon toimijoita on kuusi. Elintarviketurvallisuusvirasto voisi hyväksyä esimerkiksi Luonnonvarakeskuksen tai muun vaatimukset täyttävän laboratorion tekemään tarvittavat testaukset. Elintarviketurvallisuusvirastossa asia valmisteltaisiin viraston sisäisessä menettelyssä sekä hakijalle toimitettaisiin päätös.

Uusia laboratorioiden hyväksymishakemuksia saattaa lähivuosina tulla vain muutamia, jos olenkaan. Virasto pitäisi myös rekisteriä hyväksytyistä laboratorioista. Elintarviketurvallisuusviraston maksullisista suoritteista annettuun maa- ja metsätalousministeriön asetukseen tulisi lisätä laboratorioiden hyväksymisestä suoritetta koskeva maksu.

Valvonnan periaatteet eivät muutu, vaan valvonta perustuu jatkossakin toimijoiden laadunvarmistusjärjestelmän valvontaan. Uusien vaatimusten noudattamisen valvonnasta Elintarviketurvallisuusvirastolle aiheutuva hallinnollinen lisätyö arvioidaan voitavan hoitaa nykyisillä resursseilla. Esityksestä aiheutuvien suoranaisten vaikutusten viranomaisten toimintaan arvioidaan olevan vähäistä.

Esitys voidaan panna täytäntöön ja toteuttaa valtion talouden kehyksen ja vuoden 2017 valtion talousarvioesityksen puitteissa. Esityksen taloudellinen vaikutus on vähäinen.

5.2 Yritysvaikutukset

Suomalaisten hedelmä- ja marjakasvien lajikkeiden pienen markkina-alueen johdosta lajikeluettelo tulee olemaan suppea, eikä tiedossa ole sellaisia uusia lajikkeita, joiden vaatimustenmukaisuus olisi varmistettava viljelykokein (DUS-testauksin). Jos viljelykokeet olisi tehtävä, aiheutuisi siitä toimijoille kustannuksia. Suomessa puutarhakasvien viljelykokeita ei ole vaatimustenmukaisuuden arviointia varten tehty, vaan tarvittaessa viljelykokeet on teetetty muualla, esimerkiksi Saksassa. Käytännössä luetteloon merkittäisiin meillä kuitenkin lähinnä vanhoja lajikkeita sekä lajikkeita, joilla ei ole varsinaista merkitystä ammattimaisessa hedelmätuotannossa (esimerkiksi geenivaralajikkeita). Näille ei viljelykokeita vaadita.

Kasvintuhoojien testausvaatimuksiin ja muihin tuotantovaatimuksiin on hedelmäkasyvien direktiivien uudistuksen myötä tullut joitain muutoksia. Tutkittavien kasvintuhoojien lajisto on hieman muuttunut. Ylimmän varmennetun taimiluokan testivälejä on lyhennetty, mutta ottaen huomioon muut muutokset tuotantovaatimuksissa, niin kokonaiskustannuksen ei arvioida muuttuvan merkittävästi. Alempien varmennettujen taimiluokkien vaatimukset kevenevät muun muassa siten, että joidenkin kasvintuhoojien kohdalla käyttöön tulee sietorajat nollatoleranssin sijaan. Vähimmäisvaatimuksiin ei ole tullut merkittäviä muutoksia.

Laboratorioiden rekisteröinti ja ehdotetut vaatimukset laboratorioille on viljelijöiden etu, koska tällöin he voivat varmistua saavansa laadukasta palvelua teettäessään kasvintuhoojatestauksia.

Elintarviketurvallisuusviraston maksullisista suoritteista annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen mukaisesti kylvösiemenlaboratorion hyväksyntäpäätos maksaa 271 euroa. Kustannusta voidaan käyttää suuntaa antavana myös taimiaineistolain perusteella annettavaan laboratorion hyväksyntään.

5.3 Ympäristövaikutukset

Taimiaineistoa ja kasvinterveyttä koskevan lainsäädännön tavoitteena on pitää yllä Suomen hyvä kasvinterveystilanne ja estää maa-, metsä- ja puutarhataloudelle vaarallisten kasvintuhoojien leviäminen Suomeen. Kasvi- ja taimiaineistotuhoojien nopea tunnistaminen mahdollistaisi torjuntatoimenpiteisiin ryhtymisen jo varhaisessa vaiheessa, ennen kuin tuholainen ehtisi levitä ja aiheuttaa tuhoa maa-, metsä- tai puutarhataloudessa.

6 Asian valmistelu

6.1 Valmisteluvaiheet

Esitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä yhteistyössä Elintarviketurvallisuusviraston kanssa.

6.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Esityksestä pyydettiin lausunnot oikeusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriön luonnonvaraosastolta, Elintarviketurvallisuusvirastolta, Luonnonvarakeskuksesta, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry:ltä, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf:ltä, Taimistoviljelijät ry:ltä, Puutarhaliitto ry:ltä, Kauppapuutarhaliitto ry:ltä, Suomen Puutarhakauppiat ry:ltä, Päivittäistavarakauppa ry:ltä, Biodynaaminen yhdistys ry:ltä, Luomuliitolta, ProAgria Keskusten liitolta, Kasvinsuojeluseura ry:ltä, Helsingin yliopisto, maatalous-metsätieteellinen tiedekunnan maataloustieteiden laitokselta ja Ahvenanmaan maakuntahallitukselta.

Lausunnon antoivat oikeusministeriö, valtiovarainministeriö, maa- ja metsätalousministeriön luonnonvaraosasto, Elintarviketurvallisuusvirasto, Luonnonvarakeskus, Taimistoviljelijät ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Päivittäistavarakauppa ry ja Luomuliitto. Lausunnonantajat puoltavat esitystä tai niillä ei ole huomautettavaa sen johdosta. Perusteluihin lisättiin ehdotettuja täydennyksiä. Oikeusministeriö esitti eräitä tarkennuksia, jotka on otettu huomioon esityksen lopullisessa muotoilussa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

5 a §. Kasvilajikeluettelo. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kansallisesta puutarhakasvien taimiaineiston kasvilajikeluettelosta. Elintarviketurvallisuusvirasto pitäisi luetteloa ja vastaisi luettelon ylläpidosta unionin taimiaineistolainsäädännön mukaisesti. Voimassa olevassa taimiaineistolaisissa ei ole lajikeluetteloa koskevia säännöksiä.

Komission täytäntöönpanodirektiivin 2014/97/EU 3 artiklan mukaan jäsenvaltion on pidettävä ja päivitettävä hedelmä- ja marjakasvien lajikkeista lajikerekisteriä ja asetettava se julkisesti saataville. Lajikeluettelovaatimus koskee tällä hetkellä hedelmäntuotantoon tarkoitettuja hedelmä- ja marjakasveja, mutta ei esimerkiksi koristekasveja. Uudet Euroopan unionin hedelmä- ja marjakasvien markkinointia koskevat säädökset edellyttävät, että varmennetussa taimituotannossa olevien lajikkeiden tulee olla rekisteröity viralliseen kasvilajikeluetteloön jossakin Euroopan unionin jäsenmaassa tai vaihtoehtoisesti niillä tulee olla kasvinjalostajanoikeudet. Myös muut hedelmäkasvilajikkeet, jotka täyttävät vähimmäislaatuvaatimukset, rekisteröitäisiin kansalliseen kasvilajikeluetteloön Suomessa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kasvilajikeluetteloön tallettavista tiedoista. Lajikkeeseen yksilöintitietojen lisäksi luetteloön merkittäisiin rekisteröintipäivä ja rekisteröinnin voimassaoloaika sekä muut tarpeelliset tiedot. Taimiaineiston toimijan rekisteritiedoista säädetään jo nykyään taimiaineistolain 3 a §:ssä.

Pykälän 3 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin tarkemmin luetteloön merkittävistä lajikkeista ja luetteloön 2 momentin mukaan tallettavista

tiedoista sen mukaan kuin unionin puutarhakasvien taimiaineistoa koskevassa lainsäädännössä ja kansallisesti edellytetään.

Asetuksella voitaisiin säätää lajikekohtaisesti lajikeluetteloon merkittävistä lajikkeista ja luetteloon tallettavista tiedoista. Hedelmä- ja marjakasvien osalta perustietojen lisäksi unionin lainsäädännön edellyttämiä muita tarpeellisia tietoja olisi komission direktiivin 2014/97/EU 3 artiklan mukaan tieto siitä onko lajikkeella virallinen kuvaus vai virallisesti tunnustettu kuvaus. Tämän lisäksi asiakirja-aineistoon olisi artiklan mukaan sisällytettävä tiivistelmä kaikista rekisteröinnin kannalta merkityksellisistä tosiseikoista. Muuntogeeniset lajikkeet olisi direktiivin mukaan rekisteröitävä vain, jos niille olisi myönnetty viljelylupa geneettisesti muunneltujen organismien tarkoituksellisesta levittämisestä ympäristöön ja neuvoston direktiivin 90/220/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/18/EY nojalla tai muuntogeenisistä elintarvikkeista ja rehuista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1829/2003 nojalla. Lisäksi kansallisten vaatimusten mukaisista hedelmä- ja kasvilajikkeista, kuten lajikkeista joista riittää virallisesti tunnustettu kuvaus, luetteloon merkittävät tarpeelliset lisätiedot säädettäisiin tarkemmin asetuksella.

5 b §. Hyväksyminen kasvilajikeluetteloon. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännökset niistä edellytyksistä, joiden perusteella lajike voitaisiin hyväksyä ja merkitä kasvilajikeluetteloon. Pykälän 1 momentin mukaan hakemus lajikkeen hyväksymisestä lajikeluetteloon tehtäisiin Elintarviketurvallisuusvirastolle. Hakemuksessa olisi esitettävä tiedot lajikkeesta ja lajikkeelle erikseen säädettyjen vaatimusten täyttämistä. Kansallisten vaatimusten mukaiset lajikkeet voitaisiin merkitä luetteloon ilman hakemustakin, jos Elintarviketurvallisuusvirasto arvioisi lajikkeen täyttävän vaatimukset. Esimerkiksi sadontuotantoon tarkoitettu mesimarjalajike voitaisiin lisätä luetteloon ilman hakemusta, jos se katsottaisiin lajikkeen markkinoinnin kannalta tarpeelliseksi. Elintarviketurvallisuusvirasto päättäisi täyttääkö lajike sitä koskevat vaatimukset tai kriteerit lajikeluetteloon merkitsemistä varten.

Kansalliseen luetteloon kuulumattomien lajikkeiden markkinointia ei kuitenkaan saisi rajoittaa Suomessa, jos lajikkeet on merkitty EU:n yleiseen lajikeluetteloon, joka muodostuu unionin jäsenvaltioiden kansallisista lajikeluetteloista.

Pykälän 2 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin antaa tarkemmat säännökset hakemuksessa kasvilajikeluetteloon esitettävistä tiedoista, lajikeluetteloon hyväksymisen ja merkitsemisen edellytyksistä ja vaatimustenmukaisuuden arviointiperusteista sen mukaan kuin puutarhakasvien taimiaineistoa koskevassa unionin lainsäädännössä ja kansallisesti edellytetään. Kysymyksessä olisivat yksityiskohtaiset, merkitykseltään teknisluonteiset ja unionin lainsäädäntöön perustuvat säännökset, tai silloin kun EU:n lainsäädännössä on kansallista liikkumavaraa, kansalliset säännökset.

Unionin säännökset uusien hedelmäkasvilajikkeiden luetteloon hyväksymisen edellytyksistä ja hakemuksesta ovat komission täytäntöönpanodirektiivin 2014/97/EU artikloissa 4-6. Hakemuksessa esitettäviä tietoja olisivat 5 artiklan mukaan muun muassa lajikkeen erottuvuutta, yhtenäisyyttä ja pysyvyyttä koskevat tiedot, lajikkeelle ehdotettu nimi ja tieto siitä, onko lajike jo kasvilajikeluettelossa toisessa jäsenvaltiossa tai onko siitä tehty hakemus luetteloon toisessa jäsenvaltiossa. Jos hakemus koskisi muuntogeenistä lajiketta, hakemukseen olisi liitettävä tieto onko muuntogeenisen lajikkeen organismille unionin lainsäädännön mukaisesti myönnetty viljelylupa.

Komission direktiivin 2014/97/EU 4 artiklan mukaan markkinoitava uusi hedelmäkasvilajike voitaisiin hyväksyä lajikeluetteloon, jos sillä olisi virallinen kuvaus (lajikekuvaus) ja se täyttäisi säädetyt vaatimukset unionin taimiaineistolainsäädännön mukaisesti. Uusien lajikkeiden

lajikekuvauksen tekee käytännössä jalostaja aina hakiessaan kasvinjalostajanoikeutta. Lajikekuvauksen tekemisestä muissa tapauksissa olisi periaatteessa vastuussa toimija, joka markkinoi lajiketta tai on tuonut lajikkeen markkinoille. Edellytyksenä lajikeluetteloon hyväksymiselle olisi että lajike on ominaispiirteiltään muista lajikkeista selvästi erottuva, riittävän yhtenäinen ja pysyvä. Lajikkeesta tulee olla saatavilla myös näyte. Lajikekuvauksen varmistamiseksi vaatimuksena olisi komission direktiivin 6 artiklan mukaan viljelykokeiden tekeminen, joilla lajikkeen erottuvuus, yhtenäisyys ja pysyvyys todennetaan. Lajikekuvauksen varmistamiseksi viljelykokeet voitaisiin tehdä myös vanhoille tuotannossa olevilla taimiaineistolajikkeille.

Vanhat hedelmäkasvilajikkeet voitaisiin vaihtoehtoisesti merkitä lajikeluetteloon myös kansallisten säännösten mukaisesti yksinkertaistetulla menettelyllä siten kuin EU:n lainsäädäntö sen mahdollistaa. Tällä hetkellä hedelmäkasvien niin sanotut vanhat lajikkeet, eli lajikkeet jotka ovat olleet markkinoilla jo ennen 30.9.2012, voitaisiin sisällyttää luetteloon komission direktiivin 3 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisesti kansallisten vaatimusten mukaisina, jolloin niillä on oltava virallisesti tunnustettu kuvaus. Lajikeluetteloon voitaisiin lisäksi hyväksyä myös sellaiset markkinoitavat, kasvatettavat tai tuotettavat hedelmäkasvilajikkeet, joilla ei olisi varsinaista merkitystä kaupallisessa tuotannossa. Nämä lajikkeet olisivat yleensä vanhoja perinnelajikkeita ja lähinnä harrasteviljelyyn tarkoitettuja kotimaisia lajikkeita, jotka olisivat edelleen markkinoilla.

5 c §. *Vaatimustenmukaisuuden selvittämiseksi tarvittavat viljelykokeet.* Ennen lajikeluetteloon hyväksymistä voitaisiin lajikkeen vaatimustenmukaisuuden selvittämiseksi tarvita viljelykokeita, jotta lajikkeen lajikeaitous voitaisiin varmistaa. Viljelykokeilla selvitetään lajikkeen erottuvuus, yhtenäisyys ja pysyvyys.

Jos hakija esittää toisen jäsenvaltion vahvistaman unionin lainsäädännön vaatimukset täyttävän lajikekuvauksen, ja Elintarviketurvallisuusvirasto katsoisi sen täyttävän luetteloon hyväksymistä varten säädetyt edellytykset, ei viljelykokeita tarvitse komission direktiivin 2014/97/EU 6 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdan mukaan uudestaan tehdä.

Hakija vastaa 5 b §:n 1 momentin mukaisesti vaatimustenmukaisuuden täyttämisestä ja sen selvittämiseksi tarvittavista viljelykokeista. Jos viljelykokeet vaatimustenmukaisuuden varmistamiseksi olisi hakemuksen tarkastelun yhteydessä tehtävä, Elintarviketurvallisuusviraston olisi pyydettävä hakijalta näyte lajikkeen aineistosta ja Elintarviketurvallisuusvirasto järjestäisi lajikkeen tutkimisen hakijan toimeksiannosta. Hakija myös vastaisi viljelykokeiden kustannuksista. Viljelykokeiden järjestämisestä säädettäisiin samalla tavalla kuin kasvinjalostajanoikeuslain (1279/2009) 19 §:ssä. Lajikkeet tutkittaisiin kansainvälisten arviointiperusteiden mukaan joko CPVO:n tai UPOV:in antamien testausohjeiden yleisohjeiden mukaan tai mainittujen ohjeiden puuttuessa kansallisten testausohjeiden mukaisesti siten kuin komission direktiivin 2014/97/EU 6 artiklassa säädetään.

Elintarviketurvallisuusvirasto voisi tehdä tarvittavat viljelykokeet tai se voisi myös teettää ne. Direktiivin 2014/97/EU 6 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaan viljelykokeet voi tehdä asiaa vastaava virallinen elin, joka vastaanottaa hakemuksen. Alakohdan b mukaan viljelykokeet voi tehdä myös toisen jäsenvaltion asiasta vastaava virallinen elin, joka on suostunut tekemään kyseiset kokeet. Lisäksi c alakohdan mukaan viljelykokeet voi tehdä jokin muu oikeushenkilö neuvoston direktiivin 2008/90/EY 13 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Tarkoitus olisi, että Elintarviketurvallisuusvirasto voisi käyttää viljelykokeiden tekemiseen tarvittaessa myös julkis- tai yksityisoikeudellisia oikeushenkilöitä, joilla on siihen osaaminen.

Elintarviketurvallisuusvirastosta annetun lain (25/2006) 6 §:n mukaan Elintarviketurvallisuusvirasto voi tehdä sopimuksia toimintaansa liittyvien tehtävien ja toimialaansa koskevien tutkimusten suorittamisesta sekä yhteistyöstä tutkimusohjelmien toteuttamiseksi. Hakijan olisi toimitettava viljelykokeiden tekemistä varten näyte aineistosta ja muut tarvittavat tiedot Elintarviketurvallisuusvirastolle tai Elintarviketurvallisuusviraston määräämälle viranomaiselle tai laitokselle.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset viljelykokeista lajikkeen erottuvuuden, yhtenäisyyden ja pysyvyyden tutkimiseksi. Asetuksella säädettäisiin muun muassa komission direktiivin 2014/97/EU 6 artiklassa hedelmä- ja marjakasveille määritellyt arviointiperusteet ja viljelykokeiden menettelysäännökset siltä osin kuin on katettava koeasetelmat, kasvuolosuhteet ja lajikkeen ominaisuudet.

5 d §. *Lajikkeen luetteloon hyväksymisen voimassaoloaika ja luettelosta poistaminen.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lajikkeen luetteloon hyväksymisen voimassaolosta ja voimassaolon pidentämisestä. Jos voimassaoloajasta ei ole unionin lainsäädännössä säädetty, ei voimassaoloaikaa olisi hyväksymispäätöksessä tarpeen määritellä. Lajike hyväksyttäisiin silloin kansalliseen luetteloon ilman määräaikaa. Unionin lainsäädäntö voi kuitenkin joidenkin lajikkeiden osalta edellyttää voimassaoloajan määrittämistä. Varmennetun tuotannon osalta hedelmä- ja marjakasvien lajikkeen hyväksymisen voimassaolosta ja voimassaolon uusimisesta säädetään komission täytäntöönpanodirektiivin 2014/97/EU artiklassa 7 ja 8. Sen mukaan hedelmä- ja marjakasvien lajikkeiden hyväksyminen lajikeluetteloon olisi voimassa enintään 30 vuotta. Tämän jälkeen voimassaoloa voitaisiin hakemuksesta uusia enintään 30 vuoden kauaksi, jos lajikkeen aineistoa on edelleen saatavilla. Muille lajikeluetteloon merkittävälle taimiaineiston lajikkeille ei toistaiseksi ole unionin lainsäädännössä säädetty luettelossa pitämisen määräaikaa. Nämä jäisivät siten kansallisesti päätettäväksi.

Jos lajikkeen uusiminen edistäisi geneettisen monimuotoisuuden säilyttämistä ja kestävää tuotantoa tai muutoin olisi yleisen edun mukaista, niin lajike voitaisiin pitää luettelossa kansallisen viranomaisen päätöksellä ilman hakemustakin komission direktiivin 8 artiklan mukaisesti.

Ehdotetun 2 momentin mukaan lajikeluettelosta voitaisiin poistaa lajike, joka ei enää täyttäisi hyväksymisen edellytyksiä taikka jos todettaisiin, että lajikkeesta olisi annettu virheellisiä tai harhaanjohtavia tietoja ja lajike olisi näiden virheellisten tietojen perusteella hyväksytty luetteloon. Tämä vastaa komission täytäntöönpanodirektiivin 2014/97/EU artiklaa 9, jossa säädetään hedelmä- ja marjakasvilajikkeen luettelosta poistamisesta.

Pykälän 3 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetukselle annettaisiin tarkemmat säännökset lajikkeen luetteloon hyväksymisen voimassaolosta. Asetuksella säädettäisiin siten varmennetun tuotannon hedelmä- ja marjakasvien lajikeluetteloon hyväksymisen voimassaolon enimmäisajasta ja voimassaolon pidentämisen enimmäisajasta komission direktiivissä säädetyn mukaisesti.

5 e §. *Ilmoitukset muille jäsenvaltioille ja komissiolle.* Pykälän mukaan Elintarviketurvallisuusvirasto vastaisi taimiaineistolainsäädännön mukaisesta tietojenvaihdosta sekä ilmoituksista muille Euroopan unionin jäsenvaltioille ja komissiolle.

Komission täytäntöönpanodirektiivin 2014/97/EU artiklan 10 mukaan Elintarviketurvallisuusviraston olisi ilmoitettava komissiolle ja muille Euroopan unionin muille jäsenvaltioille yhteystiedot kansalliseen lajikerekisteriin. Komissiolle olisi myös ilmoitettava mahdollisimman nopeasti lajikkeen sisällyttämisestä lajikerekisteriin ja mahdollisista muutoksista siihen. Ko-

missio laatii, päivittää säännöllisesti ja julkaisee sähköisessä muodossa yleisen luettelon lajikkeista, jotka sisältyvät jäsenvaltioiden lajikerekisteriin.

Hedelmäkasvilajikkeista Elintarviketurvallisuusviraston olisi pyynnöstä annettava toiselle jäsenvaltiolle tai komissiolle 10 artiklan mukaan seuraavat tiedot:

-virallinen tai virallisesti tunnustettu kuvaus lajikkeista, jotka on rekisteröity kyseisen jäsenvaltion lajikerekisteriin;

- tulokset lajikkeen rekisteröintihakemuksen tutkimuksista, jotka jäsenvaltio on tehnyt;

- muut käytettävissä olevat tiedot lajikkeista, jotka sisältyvät kyseisen jäsenvaltion lajikerekisteriin tai jotka on poistettu kyseisestä rekisteristä;

- luettelo lajikkeista, joiden rekisteröintihakemukset ovat käsiteltävänä kyseisessä jäsenvaltiossa.

Komissiolle olisi myös ilmoitettava neuvoston direktiivin 2008/90/EY mukaan myös kansallisesti vastuussa olevat viralliset toimielimet.

2 a luku **Laboratoriot**

6 a §. *Tutkimuslaboratoriot.* Hedelmä- ja marjakasvien taimiaineiston terveydelle tai käyttökelpoisuudelle vahinkoa aiheuttavat tuhoojat, joita kasveissa tai maaperässä ei saa esiintyä tai niiden esiintymiselle on sietorajat (%), on listattu komission täytäntöönpanodirektiivin 2014/98/EU liitteen I-III luettelossa. Jos hedelmäkasyien taimiaineiston silmämääräinen tarkastus antaa aiheen epäillä listalla olevan tuhoojan esiintymistä, on kasvista otettava näyte tutkimuksiin tuloksen varmistamiseksi. Varmennetun tuotannon taimiaineiston näytteet olisi komission direktiivin 9, 10, 16 ja 21 artiklan mukaan toimitettava laboratorioille, jonka virallinen elin on virallisesti hyväksynyt. Laboratorioilla tarkoitetaan tässä direktiivissä kaikkia tiloja, joita käytetään hedelmäkasyien ja niiden lisäysaineiston testaukseen.

Laboratorion hyväksymispäätös koskee pätevyyden toteamista eli säädettyjen edellytysten täyttymisestä testaustoiminnassa. Laboratoriot, jotka täyttävät säädettyjä pätevyysvaatimukset ja ovat viranomaisen hyväksymiä, ovat päteviä testaamaan taimiaineistolainsäädännön näytteitä. Laboratorio ei tee päätöksiä. Kyseessä ei siten ole hallintotehtävä. Päätökset viranomaisnäytteiden testatulosten pohjalta tekee viranomainen.

Kasvinterveyslain (702/2003) soveltamisalaan kuuluvien kasvintuhoojien leviämisen estämistä koskevat vaatimukset täydentävät taimiaineistolain vaatimuksia. Neuvoston direktiivin 2000/29/EY (kasvien ja kasvituotteiden haitallisten organismien jäsenvaltioihin kulkeutumisen estämiseen liittyvistä suojatoimenpiteistä) liitteen IV A II kasvipassivaatimuksia tullaan muuttamaan siten, että niissä otetaan huomioon uudet varmennetun tuotannon lisävaatimukset. Nämä muutokset sisällytetään maa- ja metsätalousministeriön asetukseen kasvinterveyden suojelemisesta 17/08. Kasvinterveyslain tarkoittamien kasvintuhoojien laboratoriotutkimuksista säädetään kasvinterveyslain 4 a luvussa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että taimiaineistolainsäädännön edellyttämät viranomaisnäytteiden tutkimukset voitaisiin tehdä Elintarviketurvallisuusvirastossa, Elintarviketurvallisuusviraston hyväksymissä laboratorioissa tai Euroopan unionin jäsenvaltion hyväksymässä laboratorioissa. Viranomaisnäytteellä

tarkoitetaan näytettä, jonka valvontaviranomainen on ottanut tai otattanut lain mukaista viranomaisvalvontaa varten. Viranomaisnäytteitä voitaisiin tutkia ainoastaan viranomaisnäytteitä tutkimaan hyväksytyissä laboratorioissa. Laboratorioanalyysijä olisi mahdollista siirtää myös muissa yhteisön jäsenmaissa sijaitsevien viranomaisnäytteitä tutkimaan hyväksymien laboratorioiden tehtäväksi. Koska laboratoriot olisivat jo kyseisen jäsenmaan hyväksymiä, ei erillistä Elintarviketurvallisuusviraston hyväksyntää enää tarvittaisi.

Elintarviketurvallisuusvirasto voisi hyväksyä viranomaisnäytteitä tutkimaan esimerkiksi yksityisiä laboratorioita, joille virasto voisi tarvittaessa siirtää sellaisia toistuvia laboratorioanalyysijä, joille on jo kehitetty tarkat laboratorioanalyysit. Säännöksen mahdollistama ulkopuolisen asiantuntemuksen käyttö nopeuttaisi testaustulosten saatavuutta ruuhkatilanteissa ja erityisosaamista vaativissa tilanteissa. Kasvintuhoojan nopea toteaminen on tärkeää kasvinterveystilanteen hallinnassa.

Pykälän 2 momentin mukaan toimijan omaa laadunvarmistusta varten tutkittavat omavalvontanäytteet tutkittaisiin Elintarviketurvallisuusviraston tähän tarkoitukseen hyväksymissä laboratorioissa. Komission direktiivi edellyttää myös varmennetun tuotannon omavalvontanäytteiden tutkimisen virallisen elimen virallisesti hyväksymissä laboratorioissa. Toimija voisi testauttaa omavalvontanäytteensä aina myös viranomaisnäytteitä tutkimaan hyväksytyssä laboratorioissa, jos kyseisellä laboratoriolla olisi tarjolla tällaisia palvelututkimuksia. Toimija voi tutkituttaa omavalvontanäytteitä myös toisen jäsenvaltion viranomaisen hyväksymissä laboratorioissa, jos tällaisia palveluja on saatavilla.

Elintarviketurvallisuusviraston omavalvontanäytteiden tutkimiseen hyväksyminä laboratorioina voisivat tarvittaessa toimia tutkimuslaitokset tai yksityiset laboratoriot, jotka pystyisivät tekemään analyysijä sellaisten tuhoojien tunnistamiseksi ja varmistamiseksi, joita unionin taimiaineistolainsäädäntö edellyttää. Tällä hetkellä Luonnonvarakeskus testaa ylläpitämistään ja tuottamistaan varmennetun tuotannon ydinkasveista ja ydinkasviedokkaista taimiaineistolainsäädännön mukaiset kasvintuhoojat sekä lisää asiakkaan kasvimateriaalista uusia emokasveja taimistoille. Emokasvit Luonnonvarakeskus puhdistaa ja testaa taimiaineistolainsäädännön mukaisten kasvintuhoojien varalta. Tehtyjen testien perusteella valvontaviranomainen hyväksyy ydinkasvit tuotantoon. Kasvintuhoojien tutkimiseksi ei Suomessa ole tietyvästi palvelutoimintaa harjoittavia yksityisiä laboratorioita, mutta Suomessa on yksityisiä laboratorioita, joilla olisi tekniset valmiudet käsitellä myös kasvinäytteitä.

Pykälän 3 momentin mukaan asetuksella säädettäisiin tarkemmin 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen näytteiden käsittelystä ja tutkimusmenetelmistä. Komission direktiivin 2014/98/EU artikloissa 9, 10, 16 ja 21 säädetään mitä tutkimusmenetelmiä hedelmä- ja marjakasvien testauksessa on sovellettava. Näitä ovat Euroopan ja välimeren maiden kasvinsuojelujärjestön (EPPO) protokollat tai muut kansainvälisesti tunnustetut protokollat. Jos tällaisia ei ole, voitaisiin soveltaa kansallisella tasolla laadittuja testausohjeita. Direktiivin mukaisesti näytteiden käsittely- ja tutkimusmenetelmistä annettaisiin tarkemmat säännökset maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

6 b §. Hyväksytyt laboratoriot. Pykälän 1 momentin mukaan Elintarviketurvallisuusvirasto hyväksyisi laboratoriot hakemuksesta viranomaisnäytteitä tai omavalvontanäytteitä tutkivaksi laboratorioiksi. Laboratorioiden pätevyyttä arvioidessaan Elintarviketurvallisuusvirasto ottaisi huomioon laboratorioiden teknisen valmiuden, käytetyt tutkimusmenetelmät ja henkilöstön

asiantuntemuksen ja kokemuksen. Laboratorioiden olisi pystyttävä osoittamaan tekemiensä tutkimusten luotettavuus. Laboratorion tulisi noudattaa hyviä laboratoriokäytäntöjä. Laboratorion viranomaistehtävien ja sen muiden toimien toteuttamisen välillä ei saisi olla eturistiriitaa, jos samassa laboratoriossa tutkitaan sekä viranomaisnäytteitä että liiketaloudellisesti laskutettavia näytteitä. Laboratorion uudelleenarviointi voitaisiin tehdä tarvittaessa ja aina ennen uutta määräaika.

Pykälän 2 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset laboratorion henkilökunnan pätevyysvaatimuksista ja laboratorioiden tekniselle valmiudelle asetettavista vaatimuksista sen mukaan kuin unionin taimiaineistolainsäädännössä tai kansallisesti edellytetään.

6 c §. Hyväksytyjen laboratorioiden ilmoitusvelvollisuus. Pykälän 1 momentin mukaan hyväksytyillä laboratorioilla olisi velvollisuus ilmoittaa taimiaineistonäytteeseen liittyvistä tutkimuksista ja niiden tuloksista, joissa olisi kasvinterveyslain mukaisiin kasvintuhoojiin viittaavia tuloksia. Vaatimus koskisi sekä viranomais- että omavalvontanäytteitä tutkivia laboratorioita, jotka Elintarviketurvallisuusvirasto on hyväksynyt. Ilmoituksen perusteella Elintarviketurvallisuusvirasto varmistaisi tutkimustuloksen siten kuin kasvinterveyslaissa edellytetään. Jos unionin lainsäädäntö edellyttäisi, että valvontaviranomaisille olisi ilmoitettava muista taimiaineistolainsäädännön mukaisista tuhoojista, säädettäisiin näiden tuhoojien ilmoitusvelvollisuudesta maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Ehdotetun 2 momentin mukaan hyväksytyn laboratorion olisi myös toimitettava Elintarviketurvallisuusvirastolle sen pyynnöstä yhteenveto tekemistään ehdotetussa 6 a §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista tutkimuksista ja niiden tuloksista. Toimijan omavalvontanäytteiden tutkimustulosten yhteenvetotiedot ovat ainoastaan tuhoojatilanteen yleistä seuranta varten, eivätkä nämä tiedot sisältäisi henkilötietoja eivätkä valvontakohteen tietoja. Velvoitteen taustalla olisi viranomaisten tarve seurata tuhoojien esiintymistä alueellisesti ja valtakunnallisesti. Kaikkia testattavia kasvintuhoojia ei esiinny Suomessa ja kasvintuhoojien esiintymisessä voi olla vaihtelua. Kasvintuhoojien yleistyminen havaitaan usein myöhäisessä vaiheessa, joka hankaloittaa kasvinsuojelutoimia.

Hyväksytyjen laboratorioiden velvollisuudesta ilmoittaa Elintarviketurvallisuusvirastolle toiminnassaan tapahtuvista muutoksista säädettäisiin 3 momentissa. Näitä olisivat ainakin muutokset hyväksymisen edellytyksiä koskevassa 6 b §:ssä esitetyissä seikoissa. Laboratorion olisi ilmoitettava Elintarviketurvallisuusvirastolle myös toimintansa olennaisesta muuttamisesta, keskeyttämisestä ja lopettamisesta.

Pykälän 4 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin säätää yksityiskohtaisemmin siitä, mitä tietoja tässä pykälässä tarkoitettut ilmoitukset ja yhteenvedot sisältäisivät sekä milloin ja miten ne laboratorion toimittaisiin.

6 d §. Laboratorioiden valvonta. Laboratorioiden valvonta tulisi järjestää asianmukaisesti. Elintarviketurvallisuusvirasto valvoisi hyväksymiensä laboratorioiden toimintaa ja voisi tarvittaessa kehottaa laboratorioita korjaamaan toiminnassa havaitut puutteet määräaikaan mennessä. Mikäli laboratorio ei kehotuksesta huolimatta korjaa puutteita annetussa määräajassa, Elintarviketurvallisuusvirasto voisi peruuttaa hyväksymisen. Hyväksymisen peruuttaminen voisi tulla kysymykseen silloin, jos laboratorion toiminta ei enää täyttäisi asetettuja vaatimuksia.

Hyväksytyistä laboratorioista olisi valvonnan kannalta tarkoituksenmukaista ja välttämätöntä pitää rekisteriä. Elintarviketurvallisuusviraston pitämään rekisteriin tulisi merkitä hyväksytyn laboratorion nimi, yhteystiedot, mitä tutkimuksia laboratorio on hyväksytty tekemään, kuka on

tutkimuksista vastaava henkilö. Lisäksi rekisteriin voitaisiin merkitä suoritettut valvontatoimet sekä tiedot laboratorion ilmoittamista toimintansa muutoksista. Henkilötietolain käyttötarkoitussidonnaisuuden mukaisesti tiettyyn tarkoitukseen kerättyjä henkilötietoja ei saa käyttää muuhun tarkoitukseen. Talletettuja henkilötietoja saa säilyttää vain niin kauan kuin tietoja tarvitaan tehtävien hoitamisessa. Rekisterinpitäjän on huolehdittava tarpeettomiksi käyneiden yksittäisten henkilötietojen poistamisesta ja vanhentuneiden henkilötietojen korvaamisesta ajantasaisilla. Tiedot olisi poistettava rekisteristä, kun niiden tallettamiseen ei ole enää perustetta. Siten esimerkiksi rekisteristä olisi poistettava laboratorion tiedot, kun laboratorio olisi lopettanut tämän lain mukaisen toiminnan.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotettuun lakiin sisältyy asetuksenantoa koskevia valtuussäännöksiä. Lain tasolla ei ole mahdollista säätää riittävän yksityiskohtaisesti puutarhakasvien taimiaineistoa koskevista tarkemmista vaatimuksista kaikissa tilanteissa, kun otetaan huomioon Euroopan unionin kasvilajikohtaisten säädösten hyvin yksityiskohtaiset ja tekniset vaatimukset ja kansallinen liikkumavara. Kysymyksen tulevat teknisluonteiset säännökset, joilla tarkennetaan yksittäisissä säännöksissä määriteltyjen vaatimusten sisältöä. Asetuksenantovaltuuden säätäminen maa- ja metsätalousministeriölle on tämän johdosta perusteltua.

Ehdotettu laki sisältää maa- ja metsätalousministeriölle osoitettuja valtuussäännöksiä tarkempien säännösten antamiseen ministeriön asetuksella seuraavasti:

- 1) 5a §:n 3 momentin nojalla lajikeluetteloon merkittävistä lajikkeista ja lajikkeesta luetteloon tallettavista tiedoista,
- 2) 5b §:n 2 momentin nojalla hakemuksessa esitettävistä tiedoista, luetteloon hyväksymisen ja merkitsemisen edellytyksistä ja lajikkeen vaatimustenmukaisuuden arvioimisesta,
- 3) 5c §:n 2 momentin nojalla lajikkeen erottuvuuden, yhtenäisyyden ja pysyvyyden tutkimisessa käytettävistä menetelmistä,
- 4) 5d §:n 3 momentin nojalla lajikkeen luetteloon hyväksymisen voimassaoloajasta,
- 5) 6a §:n 3 momentin nojalla laboratoriossa tutkittavien näytteiden käsittelystä ja tutkimuksissa käytettävistä menetelmistä,
- 6) 6b §:n 2 momentin nojalla hyväksytyjen laboratorioden henkilökunnan pätevyysvaatimuksista ja tutkimusmenetelmistä sekä laboratorioden tekniselle valmiudelle asetettavista vaatimuksista,
- 7) 6c §:n 1 momentin nojalla ilmoitusvelvollisuudesta muista kasvintuhoojista unionin lainsäädännön mukaisesti ja 4 momentin mukaan ilmoitusten ja yhteenvetojen sisällöstä ja toimitamisesta.

3 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian, jotta direktiivien mukaiset yksityiskohtaiset tekniset säädökset voitaisiin saada voimaan vuoden 2017 alusta.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

4.1 Elinkeinovapaus

Ehdotetun 6 b §:n mukaan Elintarviketurvallisuusvirasto hyväksyy viranomaisnäytteitä

tutkivan laboratorion ja omavalvontalaboratorion hakemuksesta. Perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Perustuslakivaliokunta on pitänyt elinkeinovapautta perustuslain mukaisena pääsääntönä, mutta katsonut elinkeinotoiminnan luvanvaraisuuden olevan mahdollista poikkeuksellisesti. Luvanvaraisuudesta on kuitenkin säädetty lailla, jonka on täytettävä perusoikeutta rajoittavalta lailta vaadittavat yleiset edellytykset. Laissa säädettyjen elinkeinovapauden rajoitusten tulee olla täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Säännökset luvan edellytyksistä antavat riittävän ennustettavuuden viranomaistoimista (PeVL 19/2002 vp). Viranomaisnäytteitä tutkivan laboratorion ja omavalvontalaboratorion hyväksymisen edellytykset on yksilöity riittävän täsmällisesti ja tarkka-rajaisesti mainitussa pykälässä. Laboratorio ei tee päätöksiä, vaan suorittaa testaukset.

Perustuslain 20 §:n mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Pykälän toisen momentin mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon. Pykälän tarkoituksena on varmistaa, että ihmisten elinympäristö on sillä tavoin elinkelpoinen, ettei sen tila aiheuta välittömästi tai välillisesti ihmiselle sairastumisriskiä. Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään (PeVL 37/2005 vp) todennut elinkeinon harjoittamisen oikeuden rajoittamisen mahdolliseksi hyväksymismenettelyllä perustuslain 20 §:n 2 momentissa mainituilla perusteilla. Viranomaisnäytteitä tutkivan laboratorion ja omavalvontalaboratorion hyväksynnälle on perustuslain kannalta hyväksyttävät väestön terveyttä turvaavat perusteet.

Ehdotetun 6 c §:n 1 momentin mukaan hyväksytyn laboratorion on ilmoitettava kasvinterveyslain mukaisen kasvintuhoojan esiintymiseen viittaavista tuloksista Elintarviketurvallisuusvirastolle. Pelkästä ilmoitusvelvollisuudesta säättämistä ei ole pidetty elinkeinovapauden kannalta ongelmallisena, jos viranomaisen ei edellytetä tekemään ilmoituksen johdosta päätöstä (PeVL 54/2002 vp) tai jos ilmoituksen tekemättä jättäminen ei ole merkinnyt kieltoa harjoittaa toimintaa (PeVL 16/2009 vp).

4.2 Henkilötietojen suoja

Perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetään, että jokaisen yksityiselämä on turvattu ja että henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Näiden seikkojen sääntelyn lain tasolla tulee lisäksi olla kattavaa ja yksityiskohtaista (PeVL 38/2010 vp, s. 2 ja PeVL 27/2006 vp). Lailla säättämisen vaatimus ulottuu myös henkilörekisterien yhdistämiseen (PeVL 12/2002 vp, s. 5). Ehdotetun lain nojalla kerättyjä tietoja sisältäviin rekistereihin talletettavat tiedot ovat pääosin muita kuin henkilötietoja, mutta joukossa voi myös olla henkilötietoja, kuten laboratoriossa tutkimuksista vastaavan henkilön tiedot. Sääntelyn tulee näiden osalta täyttää perustuslain 10 §:n vaatimukset.

4.3 Asetuksenantovaltuudet

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan asetuksia voidaan antaa perustuslaissa tai muussa laissa säädetyn valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädetty yksilön oikeuksien ja velvolluuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Lähtökohtana on, että ministeriö voidaan valtuuttaa antamaan asetuksia lähinnä teknisluonteisissa sekä yhteiskunnalliselta ja poliittiselta merkitykseltään vähäisissä asioissa. Perustuslaki-

valiokunnan käytännön (PeVL 56/2002 vp) mukaan asetuksen antamiseen ja lainsäädäntövalan delegoimiseen liittyvien valtuutusten tulee olla riittävän täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Laista tulee käydä selvästi ilmi, mistä on tarkoitus säätää asetuksella.

Lakiehdotukseen sisältyy valtuussäännöksiä antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella lakia täsmentäviä, lähinnä teknisluonteisia yksityiskohtia koskevia säännöksiä. Maa- ja metsätalousministeriön asetukset koskisivat muun muassa kasvilajikeluetteloon talletettavia tietoja, lajikeluetteloon hyväksymisen edellytyksiä, vaatimustenmukaisuuden varmistamista ja tutkimuslaboratorioiden vaatimuksia. Asetuksenantajan toimivaltaa rajoittavat neuvoston ja komission täytäntöönpanodirektiivit. Valtuuksien nojalla annettavien säännösten sisältö koskisi komission direktiivien säätämät yksityiskohtaiset tarkemmat asiat ja kansallisen liikkumavaran puitteissa säädettävät asiat. Koska ehdotuksessa on kyse tarkkaan rajatusta ja lainsäädännön soveltamista koskevista määräyksistä, voidaan maa- ja metsätalousministeriön asetusenantovaltuuden katsoa täyttävän perustuslain 80 §:n vaatimukset.

4.4 Säättämisjärjestys

Edellä esitetyin perustein katsotaan, että esitykseen sisältyvä ehdotus voidaan käsitellä tavallisessa säättämisjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

taimiaineistolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:

lisätään taimiaineistolakiin (1205/1994) uusi 5 a—5 e § ja 2 a luku seuraavasti:

5 a §

Kasvilajikeluettelo

Elintarviketurvallisuusvirasto pitää puutarhakasvien taimiaineiston lajikkeista kasvilajikeluettelo.

Luetteloon merkitään lajikkeen nimi ja sen synonyymit, tiedot lajista ja lajikkeesta, rekisteröintipäivä ja rekisteröinnin voimassaolon päättymisen sekä muut lajikkeen yksilöimiseksi tarpeelliset tiedot.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset luetteloon merkittävistä lajikkeista ja luetteloon 2 momentin mukaan talletettavista tiedoista noudattaen, mitä puutarhakasvien taimiaineistoa koskevassa Euroopan unionin lainsäädännössä ja kansallisesti säädetään.

5 b §

Hyväksyminen kasvilajikeluetteloon

Lajike hyväksytään kasvilajikeluetteloon, jos se on riittävän erottuva, yhtenäinen ja pysyvä.

Lajikkeen hyväksymistä kasvilajikeluetteloon haetaan kirjallisesti Elintarviketurvallisuusvirastolta. Hakemukseen on liitettävä tiedot lajikkeesta ja lajikkeen vaatimustenmukaisuuden täyttämisestä. Yksinomaan kansallisten vaatimusten mukaiset lajikkeet voidaan merkitä luetteloon ilman hakemustakin, jos Elintarviketurvallisuusvirasto arvioi lajikkeen täyttävän säädetyt vaatimukset.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1 momentissa tarkoitetuista luetteloon hyväksymisen edellytyksistä ja 2 momentissa tarkoitetuista hakemuksessa esitettävistä tiedoista sekä lajikkeen vaatimustenmukaisuuden arvioimisesta noudattaen, mitä puutarhakasvien taimiaineistoa koskevassa Euroopan unionin lainsäädännössä ja kansallisesti säädetään.

5 c §

Vaatimustenmukaisuuden selvittämiseksi tarvittavat viljelykokeet

Jos 5 b §:ssä tarkoitetun lajikkeen vaatimustenmukaisuuden selvittämiseksi tarvitaan viljelykokeita, Elintarviketurvallisuusvirasto järjestää lajikkeen tutkimisen hakijan pyynnöstä kansainvälisten menetelmien mukaan sen selvittämiseksi, onko lajike erottuva, yhtenäinen ja pysyvä. Hakijan on toimitettava tarvittava lajikkeen aineisto ja tarpeelliset muut tiedot Elintarvi-

keturvallisuusvirastolle tai sen osoittamalle viljelykokeet suorittavalle taholle. Hakija vastaa viljelykokeiden kustannuksista.

Jos hakija esittää toisen Euroopan unionin jäsenvaltion asiasta vastaavan virallisen elimen vahvistaman lajikekuvauksen ja Elintarviketurvallisuusvirasto arvioi sen täyttävän 5 b §:ssä säädetty luetteloon hyväksymisen edellytykset, ei viljelykokeita tarvitse tehdä uudestaan.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1 momentissa tarkoitetuista lajikkeen erottuvuuden, yhtenäisyyden ja pysyvyyden tutkimisessa käytettävistä menetelmistä noudattaen, mitä puutarhakasvien taimiaineistoa koskevassa Euroopan unionin lainsäädännössä ja kansallisesti säädetään.

5 d §

Lajikkeen kasvilajikeluetteloon hyväksymisen voimassaoloaika ja luettelosta poistaminen

Lajike voidaan hyväksyä kasvilajikeluetteloon määräajaksi ja määräaikaa voidaan pidentää hakemuksesta. Elintarviketurvallisuusvirasto voi pidentää lajikkeen voimassaolon luetteloon ilman hakemustakin, jos uusiminen edistää geneettistä monimuotoisuutta ja kestävää tuotantoa tai on muutoin yleisen edun mukaista.

Elintarviketurvallisuusvirasto voi poistaa lajikkeen luettelosta, jos Euroopan unionin lainsäädännössä tai kansallisesti säädetty hyväksymisen edellytykset eivät enää täyty tai hyväksymistä haettaessa tai tutkimuksen aikana on annettu virheellisiä tai harhaanjohtavia tietoja niistä tosiseikoista, joiden perusteella lajike hyväksyttiin luetteloon.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettu lajikkeen luetteloon hyväksymisen voimassaolosta noudattaen, mitä puutarhakasvien taimiaineistoa koskevassa Euroopan unionin lainsäädännössä ja kansallisesti säädetään.

5 e §

Ilmoitukset muille jäsenvaltioille ja komissiolle

Elintarviketurvallisuusvirasto vastaa puutarhakasvien taimiaineistoa koskevan Euroopan unionin lainsäädännön mukaisista ilmoituksista muille Euroopan unionin jäsenvaltioille ja komissiolle.

2 a luku

Laboratoriot

6 a §

Tutkimuslaboratoriot

Tässä laissa edellytetyt viranomaisnäytteiden käsittelytehtävät ja tutkimukset on tehtävä Elintarviketurvallisuusvirastossa, Elintarviketurvallisuusviraston hyväksymässä laboratoriossa tai Euroopan unionin jäsenvaltion hyväksymässä laboratoriossa.

Toimijan omavalvontaan kuuluvat näytteet on tutkittava Elintarviketurvallisuusviraston tähän tarkoitukseen hyväksymässä laboratoriossa tai viranomaisnäytteitä tutkimaan hyväksyttyä laboratoriossa.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen näytteiden käsittelystä ja tutkimusmenetelmistä noudattaen, mitä puu-

tarhakasvien taimiaineistoa koskevassa Euroopan unionin lainsäädännössä ja kansallisesti säädetään.

6 b §

Hyväksytyt laboratoriot

Elintarviketurvallisuusvirasto hyväksyy laboratorion hakemuksesta viranomaisnäytteiden tai toimijan omavalvonnan näytteiden tutkimuksia tekeväksi laboratoriodoksi. Hyväksymisen edellytyksenä on, että laboratoriodolla on käytössään riittävästi ammattitaitoista henkilöstöä ja toiminnan edellyttämät tekniset valmiudet sekä sen tulee noudattaa hyviä laboratoriodikäytäntöjä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä laboratoriodien henkilökunnan pätevyysvaatimuksista ja laboratoriodien tekniselle valmiudelle asetettavista vaatimuksista.

6 c §

Hyväksytyjen laboratoriodien ilmoitusvelvollisuus

Hyväksytyn laboratoriodin on viivytyksettä ilmoitettava tutkimuksen tilaajalle ja Elintarviketurvallisuusvirastolle kasvinterveyden suojelemisesta annetun lain (702/2003) mukaisen kasvintuhoojan esiintymiseen viittaavista tuloksista. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan lisäksi säätää muista kasvintuhoojista, joita ilmoitusvelvollisuus koskee, noudattaen mitä puutarhakasvien taimiaineistoa koskeva Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää valvontaviranomaisten tietoisuutta tällaisista kasvintuhoojista.

Hyväksytyn laboratoriodin on Elintarviketurvallisuusviraston pyynnöstä toimitettava sille yhteenveto tekemistään 6 a §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista tutkimuksista ja niiden tuloksista. Edellä 6 a §:n 2 momentissa tarkoitettujen tutkimusten ja niiden tulosten yhteenvedot eivät saa sisältää henkilötietoja eivätkä valvontakohteen tunnistetietoja.

Hyväksytyn laboratoriodin on ilmoitettava viipymättä Elintarviketurvallisuusvirastolle toiminnan olennaisesta muuttamisesta, toiminnan keskeyttämisestä ja toiminnan lopettamisesta.

Tarkempia säännöksiä ilmoitusten ja yhteenvedojen sisällöstä ja toimittamisesta voidaan antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

6 d §

Laboratoriodin valvonta

Elintarviketurvallisuusvirasto valvoo, että 6 b §:n mukaisesti hyväksytty laboratoriodo noudattaa tätä lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä tämän lain mukaista tehtävää suorittaessaan. Jos laboratoriodo ei enää täytä 6 b §:ssä säädettyjä hyväksymisen edellytyksiä tai sen toiminnassa muutoin esiintyy vakavia puutteita, Elintarviketurvallisuusviraston on kehoitettava laboratoriodoria korjaamaan puutteet määräajassa. Elintarviketurvallisuusviraston on peruutettava antamansa hyväksyntä, jos laboratoriodo ei ole korjannut epäkohtaa annetussa määräajassa.

Elintarviketurvallisuusvirasto ylläpitää 1 momentissa tarkoitettua valvontaa varten rekisteriä hyväksytyistä laboratoriodoista. Rekisteriin merkitään hyväksytyn laboratoriodin nimi, yhteystie-

HE 126/2016 vp

dot, pätevyysalue, tutkimuksista vastaavan henkilön nimi, tiedot suoritetuista valvontatoimista sekä 6 c §:n 3 momentin tiedot toiminnassa tapahtuneista muutoksista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 1 päivänä syyskuuta 2016

Pääministeri

Juha Sipilä

Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen